

“TÜRK BİLİM İNSANLARI AMERİKA’DA EN ÜST YERDELER.”

RÖPORTAJ: Andaç ALP

Khas Lisans öğrencisi

New York’ta Rockefeller Üniversitesi Metabolik Düzenleme ve Genetik Laboratuvarı Bölüm Başkanı Yrd. Doç. Dr. Kıvanç Birsoy, bu yıl 12.cisi gerçekleştirilen Kadir Has Ödülleri kapsamında “Gelecek Vadeden Bilim İnsanı” ödülünün sahibi oldu. Kanser hücrelerinin metabolizması ve besinlerle ilişkisi konusunda yürüttüğü başarılı çalışmasıyla ödüle layık görülen Birsoy, kanser hastalığının tedavisinde gelecek için umut vadedecek çalışmalarını bu üniversite bünyesinde kurmuş olduğu BirsoyLab’de yürütüyor.

► 12. Kadir Has Ödülleri “Gelecek Vadeden Bilim İnsanı” ödülünün sahibi ◄

Birsoy'un aldığı diğer ödüller

- Leukemia and Lymphoma Society Special Fellow Ödülü
 - Margaret ve Herman Sokol Ödülü
 - NIH Career Transition Ödülü
- Irma Hirschl/Monique Weill-Caulier Trusts Ödülü
- Sidney Kimmel Cancer Foundation Scholar Ödülü
 - Searle Scholar Ödülü

Rockefeller Üniversitesi çoğu kişinin hayali. Sizin Rockefeller Üniversitesi'ne giriş hikâyeniz nedir?

2004'te Bilkent Üniversitesi Moleküler Biyoloji ve Genetik Bölümünü tamamladım. Üniversiteyi bitirdikten hemen sonra, asıl amacım olan Amerika'daki doktora programlarına başvurduğum. Hayalim her zaman bilimin en üst seviyede yapıldığı okullara girmektir. Rockefeller bu konuda bana doktora en iyi eğitimi verebilecek yeri ve 2009'da doktoramı tamamladım. Doktora sonrası çalışmalarımı MIT ve Harvard'da devam ettirdikten sonra Rockefeller'a yardımcı doçent olarak kabul edildim.

Birsoylab'in kurulma ve araştırmaların yürütülme süreci nasıl gelişti?

Laboratuvarımız şu an büyüme aşamasında, toplamda 8-10 kişiden oluşuyor. Öncelikle genç ve dinamik bir kadro kurmak istediğimiz için doktora öğrencilerine ağırlık veriyoruz. Bir başka önem verdiğimiz konu ise hem kadın erkek eşitliğini hem de pek çok değişik öğrenciye olanak sağlamak. Çeşitlilik gerçekten bilimin gelişimini sağlayan önemli bir etken. Her kültürün laboratuvarına bir şey kattığına inanıyorum.

Sizi kanser ile besinler arasındaki ilişkiyi araştırmaya iten ne oldu?

Besinler hakkında daha önce gerçekten çalışılmamış. Ne yediğimiz, belki de dünyadaki en az kontrol edilen alan. Aldığımız her ilaç yüzlerce kontrolden geçiyor; ama besinler için böyle bir şey söz konusu değil. Bunun ana sebebi, besinlerin vücudumuza etkilerini tam olarak bilmememiz. Kanser belki de bu konuda en ilgi çeken hastalık. Çünkü, kanser hücreleri bölünmelerini sağlamak için aşırı miktarda besine ihtiyaç duyarlar; fakat bu besinleri nereden alırlar ve hangi kanserler ne tür besinleri sever gibi sorular hâlâ aydınlanmış değil.

Kanser hakkında o kadar araştırma yapan birçok isim varken, sizi bu dalda daha başarılı yapan nedir?

Belki de bu konuyu komiteye sormak en iyisi. Bence bu alanda pek çok başarılı bilim insanımız var, o nedenle kendimi çok farklı hissetmiyorum açıkcası. Türk bilim insanları artık Amerika'da en üst yerlerde.

Kanser hücrelerinin diyabetik ilaçlara duyarlı olduğunu biliyoruz. Diyabetik ilaçların kanser ilaçlarıyla entegre olması kanser tedavisinde etkili olur mu?

Diyabetik ilaçların son yıllarda kanserlere karşı etkili olduğu anlaşıldı. Bunun en iyi örneği, 'metformin' adı verilen ve çok sıklıkla kullanılan ilaç. Metformin, kanser hücrelerinin şeker metabolizmasını etkiliyor ve bu sayede onların büyümelerini engelliyor. Elbette klinik olarak daha çok çalışma gerekli.

Beslenme bozukluğunun ve obezitenin kanser üstünde etkisi var mı?

Obezite ile pek çok kanser türü arasında doğru orantı var. Bu, artık sorudan çok bir olgu. Aynı sigaranın akciğer kanserine yol açması gibi bozuk metabolizma, obezite ve diyabet başta kolon ve pankreas kanseri olmak üzere pek çok kanseri tetikliyor.

İki yıl önce vermiş olduğunuz bir röportajınızda kişiye özel tedavinin umut verdiğini söylemişsiniz. Bu geçen iki yıl içerisinde kişiye özel tedavi yönteminde bir gelişme kaydedildi mi?

Kişisel tedavi gerçekten son yıllarda kanseri tedavi etmede herkesin ilgilendiği bir alan. Kanserlerin kendilerine özgü değişikliklerini saptayarak, daha az yan etkilili pek çok ilaç sürülüyor piyasaya; ama yanlış anlaşılacak için bu ilaçların kanseri sadece yavaşlatan; ama tam olarak ortadan kaldırmayan ilaçlar olduğunu söyleyebilirim. Hâlâ daha pek çok kanser türünü tam olarak tedavi etmekten uzağız.

Araştırmalar sonucunda kanser tedavisinde yeni yöntemlerin ortaya çıkması söz konusu mu?

Elbette. Örneğin son yıllarda özellikle kanserlerin metabolizması ve bağışıklık sistemi, kanser tedavisinde yeni stratejiler belirlemede rol oynuyor.

Kanserin yıllar sonra, grip gibi tedavisi kolay bir hastalığa dönüşeceği söyleniyor. Bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bunu söylemek şu an için güç. Bu elbette herkes tarafından istenen bir durum. Örneğin, 80'li yılların amansız hastalığı AIDS, hâlihazırda kronik bir hastalığa dönüşmüş durumda. Kanserleri de benzer şekilde dönüştürüp dönüştüremeyeceğimizi zaman gösterecek.

2016 Kadir Has Gelecek Vadeden Bilim İnsanı Ödülü'nü almanıza neden olan çalışmanızı/araştırmanızı/buluşunuzu açıklayabilir misiniz?

Araştırmalarımız çoğunlukla kanserlerin normal hücrelerden farklı olan metabolik özelliklerini bulmaya yönelik. Bu yolda, metabolomiks ve genetik tarama yöntemleri geliştiriyoruz. Amacımız farklı kanserlerin besinsel ihtiyaçlarını ortaya çıkartıp yeni ve yaratıcı tedavi yolları bulmak.

Aldığınız bu ödülün hayatınızda ayrıcalığı özelliği olacak mı?

Bu ödül benim Türkiye'de aldığım ilk ödül, o nedenle her zaman benim için ayrı bir yeri olacak. Şimdiden ödül plaketini laboratuvarımıza koyduk.

Kadir Has Üniversitesi ile ilgili genel görüşleriniz nelerdir?

Bu benim Kadir Has Üniversitesi'ne ilk gelişimdi. Gerçekten üniversitenin öğrencileri ve öğretim üyeleri çok kaliteli. Ayrıca, üniversitedeki aile ortamı beni gerçekten etkiledi. Üst kademesinden alt kademeye kadar herkes, öğrencilerin başarılı olmaları ve onları geleceğe hazırlamak için ellerinden geleni yapıyor. Umarım ileriki yıllarda da üniversiteyi ziyaret etme olanağı bulabilirim.